

Otázka: Úloha státu v tržní ekonomice

Předmět: Ekonomie

Přidal(a): Teryinka7

Regulační funkce státu

- **Normativní** = stát reguluje ekonomiku pomocí zákonů a opatření, tvoří zákony
- **Ochranná** (bezpečnostní) = policie a armáda, stát zajišťuje vnitřní bezpečnost a vnější ochranu (armáda)
- **Ekonomicko-regulační** = usměrňování vývoje ekonomiky (ČNB), zavádění min. Mzdy
- **Plánovací** = rozpočet státu (plánování příjmů a výdajů státního rozpočtu)
- **Hospodářsko-organizační** = stát přerozděluje výdaje tam, kde je to potřeba

Pojem a instituce HP

= soubor opatření, kterými stát ovlivňuje hospodářské procesy v tržní ekonomice

Subjekty hospodářské politiky státu:

- **Vláda** = nejvyšší výkonný orgán, složena z ministrů, v čele premiér
- **Parlament - PS ČR a Senát** = zákonodárny orgán, schvaluje státní rozpočet
- **ČNB** = Stará se o měnovou stabilitu, udržuje nízkou míru inflace, je samostatná a

nezávislá na vládě

- **Další instituce:** daňové úřady, živnostenské úřady, soudy, politické strany, odbory, svazy..

Funkce státních institucí

1. **Funkce právní jistoty a bezpečí** => ne moc častá změna práv, předpisů, ochrana při porušení
2. **Funkce sociální (přerozdělovací)** => stát přerozděluje peníze těm, kteří je potřebují (trasfery = dávky)
3. **Funkce hospodářská :**
 - a) stát jako podnikatel = hospodaření za účelem dosažení zisku
 - b) stát jako regulátor = vytváření podmínek pro úspěšné podnikání ostatních subjektů hospodářství, mezinárodní vztahy, stabilní měna

Cíle HP státu

1. **Harmonický a stabilní růst**
 - zvyšování HDP, tempo růstu HDP optimálně 3-4%
 - zvyšování životní úrovně
2. **Obchodní a platební bilance**
 - $X > M$, aktivní saldo platební bilance (=Čína)
 - $M > X$ = pasivní saldo (ČR po 1989)
3. **Politika tzv. Plné zaměstnanosti**
 - udržení nezaměstnanosti na tzv. Přirozené míře nezaměstnanosti
 - míra nezaměstnanosti do 6%
4. **Stabilita měnového systému**
 - minimální míra inflace 2-max10%

Nástroje HP státu

1) Fiskální (rozpočtová) politika

- plánování příjmů a výdajů státu - státní rozpočet

Příjmy	Výdaje
Daně	Transfery
Clo	Státní správa
Soc. Pojištění	Školství, zdravotnictví, obrana
Pokuty, penále, poplatky	Státní zakázka
Dotace EU	Výdaje, poplatky EU

- Přebytek = rezerva pro nepříznivá období x není podpora rozvoje ekonomiky (vysoké daně, útlum, podnikání)

=restriktivní fiskální politika

- Schodek = rozvoj ekonomiky „na dluh“ (nízké daně, velké výdaje)

= expanzivní fiskální politika

- V roce 2011- plán. Schodek 135mld., skutečný 143 mld.
- Vyrovnaný SR - ideální, ale není příliš běžný stav

2) Měnová (monetární) politika

- Ovlivňování ekonomiky prostřednictvím ceny peněz
- Zajišťuje ČNB
- Cíl: stabilita měny (nízká inflace)
- Nástroje:

- - diskontní sazba (repo sazba, lombardní sazba)
- - povinné min. Rezervy
- - operace na volném trhu
- - další nástroje

Restriktivní měnová politika = zvýšení sazeb - snížení množství peněz v oběhu - snížení inflace

Expanzivní měnová politika = při krizi a velmi nízké inflaci (pod cílem ČNB 2%) naopak sníží sazby

3) Důchodová (cenová politika)

- řeší příjmy a výdaje obyvatel a jejich regulaci státem
=> soukromá sféra (=není regulace), ve státním sektoru ano
- Mzda

Regulace

Výdaje obyvatel= ceny zboží a služeb

- většina zboží a služeb tržním mechanismem
- regulace „ sociálně citlivých“ zboží a služeb
= aby ceny nerostly neúměrně nebo nebyly monopolními poskytovateli zvyšovány
- elektřina, plyn, voda, nájemné, telekomunikační a poštovní poplatky

4) Vnější měnová a obchodní politika

= řeší obchodování se zahraničím a tvorbu kurzu koruny k zahraničním měnám

- vnitřní a vnější směnitelnost koruny
- tvorba – na základně nabídky a poptávky
- ČNB

Celní politika

- cla dovozní a vývozní a kvóty – v kompetenci EU

- protekcionismus (v EU ne) x liberalizmus
- extrém: obchodní embargo
- mezinárodní smluvní dohody a opatření
- zjednodušení mezinárodního obchodu

5) Sociální politika

- řeší sociální a zdravotní pojištění
- viz MO systém SP a ZP
- dávky státní sociální podpory
 - a) závislé na výši příjmu
 - - přídavky na děti, na bydlení, dávky v hmotné nouzi
 - - peněžitá pomoc v mateřství
 - b) Nezávislé na výši příjmu
 - - vdovský důchod, sirotčí důchod
 - - rodičovský příspěvek

Sociální stát

- usiluje o ekonomické a sociální zabezpečení občanů
- udržitelný růst a vývoj
- programy boje proti chudobě, zvyšování zaměstnanosti, boje proti nezaměstnanosti
- vzdělávání obyvatelstva (rekvalifikační kurzy)
- kontrola regulace trhu a výroby
- zajišťování zaměstnanosti